

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Adanmışlık ve Tükenmişliklerinin Sınıf Yönetimi Becerilerine Etkisi*

Seher ACARBAŞ¹, Kasım KARAMAN²

Öz

Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlıkları ve mesleki tükenmişliklerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri, öğretmenlik mesleğine adanmışlıkları ve tükenmişlik düzeyleri değişkenlerinin demografik özelliklere göre farklılaşma durumu, değişkenler arası korelasyonel ilişki ve demografik özelliklerle diğer değişkenlerin öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine etkisi değerlendirilmiştir. Çalışmada örneklem grubu Kayseri ili merkez ilçelerinde görev yapan ve basit tesadüfi örneklem ile seçilen 358 sınıf öğretmeninden veri alınmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla örneklem grubunun demografik özelliklerini içeren “Kişisel Bilgi Formu”, sınıf yönetimi becerilerinin düzeyini belirlemek üzere geliştirilen “Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği”, öğretmenlerin tükenmişlik düzeyini belirlemeye yönelik “Maslach Tükenmişlik Ölçeği” ve öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerini belirlemeye yönelik “Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 26 programından faydalanılmıştır. Araştırmada normal dağılım testi, Independent Sample T testi, One Way Anova, Korelasyon ve Regresyon testleri yapılmıştır. Çalışma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkeni ile sınıf yönetimi becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamışken, yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Belirlenen yaş gruplarından, 31-40 yaş aralığındaki örneklem grubunun diğer yaş grubundaki öğretmenlere göre sınıf yönetim becerilerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında kadın öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin erkek öğretmenlerden anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Çalışılan okulun bulunduğu yer değişkenine göre sınıf yönetim becerilerinin alt boyutlarında, motivasyon dışında, anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Diğer taraftan mesleki adanmışlığın sınıf yönetim becerilerini pozitif yönde, mesleki tükenmişliğin ise negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, mesleki adanmışlık, mesleki tükenmişlik

Araştırma Makalesi

Gönderim: 23.08.2024

Kabul: 20.09.2024

Yayımlanma: 30.09.2024

Sorumlu Yazar:

Seher Acarbaş

Screened by

Önerilen Atıf (Suggested Citation):

Acarbaş, S. ve Karaman, K. (2024). Sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlık ve tükenmişliklerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisi. *Öğretmen Eğitimi ve Öğretim*, 5(2), 77-93. <https://doi.org/10.55661/jnate.1537813>

* Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Erciyes Üniversitesi, seheracarbas38@gmail.com, ORCID: 0009-0000-0865-3258

² Erciyes Üniversitesi, kasimkaraman@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0343-8502

The Effect of Classroom Teachers Professional Commitment and Burnout on Their Classroom Management Skills*

Seher ACARBAŞ¹, Kasım KARAMAN²

Abstract

In this study, it was aimed to examine the effect of classroom teachers' commitment to the teaching profession and professional burnout on their classroom management skills. In this context, the differentiation status of classroom management skills, commitment to teaching profession and burnout levels of classroom teachers according to demographic characteristics, correlational relationship between variables and the effect of demographic characteristics and other variables on classroom management skills of teachers were evaluated. The sample group of the study consisted of 358 classroom teachers working in the central districts of Kayseri province and selected by simple random sampling. "Personal Information Form" including the demographic characteristics of the classroom teachers, 'Classroom Management Skills Scale' developed to determine the level of classroom management skills, 'Maslach Burnout Scale' to determine the burnout level of teachers and 'Dedication to Teaching Profession Scale' to determine the level of teachers' dedication to the profession were used as data collection tools. SPSS 26 program was used for data analysis. Normal distribution test, Independent Sample T test, One Way Anova, Correlation and Regression tests were conducted. According to the findings of the study, while there was no significant difference between the professional seniority variable and classroom management skills of classroom teachers, significant differences were found according to the age variable. Teachers between the ages of 31-40 were found to have higher classroom management skills than teachers in other age groups. According to gender, it was seen that the classroom management skills of female teachers differed significantly from male teachers. No significant difference was found in the sub-dimensions of classroom management skills according to the location of the school, except for motivation. On the other hand, it was concluded that professional commitment affects classroom management skills positively, while professional burnout affects them negatively.

Keywords: Classroom management, professional dedication, professional burnout.

Research Article

Received: 23.08.2024

Accepted: 20.09.2024

Published: 30.09.2024

Corresponding Author:

Seher Acarbaş

Screened by

* This study was produced from the first author's master's thesis under the supervision of the second author.

¹ Erciyes University, seheracarbas38@gmail.com, ORCID: 0009-0000-0865-3258

² Erciyes University, kasimkaraman@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0343-8502

Giriş

Eğitim, toplumsal yapıyı oluşturan temel kurumlardan biridir. Her toplum, diğer kurumlarla da ilişkili olarak, kendine özgü bir eğitim sistemi oluşturur. Türkiye’de eğitim sistemi yapısal olarak temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere iç içe geçmiş, birbirini tamamlayan kademeli ve sistematik bir görünüm arz eder. Temel eğitim vatandaş olma bilinci, temel bilgi ve becerilerin kazandırılması, erdemlerin davranışa dönüştürülerek topluma yansıtılması aşamasıdır. Bu aşamanın mimarları da sınıf öğretmenleridir (Genç, 2005). Sınıf öğretmeni; çocukların bilişsel, psikososyal gelişiminin en önemli döneminde bireyin kendisine ve çevresine karşı bakış açısının çerçevesini oluşturan, bireyi yaratıcılık, araştırmacılık, analitik düşünebilme, yeteneklerinin farkına varabilme gibi yetileri kazandıran kişidir (Senemoğlu, 2003). Eğitimin ilk yıllarında çocuklarla etkileşimde bulunan sınıf öğretmenlerinin çocukların geleceğinin oluşmasında ve sağlıklı bireyler yetişmesinde büyük etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencileri iyi yetiştirmiş birer vatandaş olarak topluma ve üst öğrenim kademesine yetiştiren sınıf öğretmenin de birtakım bilgi ve becerilere sahip olması beklenmektedir (Genç, 2005). Bunların en başında sınıf yönetimi gelmektedir.

Alanyazında sınıf yönetimi konusunda farklı yaklaşımlar yer almaktadır. Sınıf yönetimi yaklaşımları geleneksel ve çağdaş sınıf yönetimi olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı öğretmenin merkezde ve öğrencinin dinleyici pozisyonunda olduğu bir yöntemdir. Bu durumun eğitimi olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır (Sarıçoban, 2005). Bu yaklaşım çağın ilerlemesi ile yerini çağdaş yönetim yaklaşımına bırakmıştır. Çağdaş yaklaşımda öğrenci ile öğretmen arasında etkileşimin olduğu, öğrencinin öğrendiği bilgileri sorgulama şansını bulduğu bir ortam oluşmaktadır. Çeşitli tekniklerle gerçekleştirilen öğretim, öğrencinin bilgiyi kalıcı halde zihninde tutmasını sağlamaktadır (Balat, 2013). Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımının öğrencide pozitif bir etki bıraktığı, öğrenci ve öğretmenin süreçten mutlu ayrıldığı söylenebilir.

Sınıf yönetimi, öğretmenlerin bilgi, beceri ve tecrübelerini ortaya koyması ile öğrencilere gerekli kazanımları verebilmesidir (Kayabaşı, 2009). Kazanımların öğrencilere aktarılması öğretmenin sınıf yönetimine hâkimiyeti ile sağlanmaktadır. Etkili bir sınıf ortamının oluşması ve öğrencilerin kendini güvende hissettiği bir ortamın ancak iyi bir sınıf yönetimiyle oluşacağı söylenebilir (Akboğa 2023; Gündüz, 2004). Sınıf yönetimi, içerisinde birçok şeyi barındırmaktadır. Zamanın doğru kullanılması, muhtemel olumsuzlukların önlenmesi ve öğrenciye özgüvenin sağlanması gibi faktörler içermektedir. Sınıf yönetiminin çeşitli boyutları bulunmaktadır. Bunlar: sınıfın fiziki ortamı, zaman yönetimi, öğrenme-öğretme süreci, iletişim ve davranış yönetimidir. Sınıfta fiziki ortamın ve sınıfın öğrencilerin kendilerini rahat ifade edeceği bir yer haline getirilmesi önemlidir. Bu ortamda zararlı ya da zarar görme ihtimali olan cisimlerin kaldırılması öğrencinin güvenliği açısından gereklidir. Sınıf yönetiminde öğretmen, dikkat edilmesi gereken durumlardan biri olan zaman yönetimini iyi planlanmalıdır. Zaman yönetimi, öğretmenin vermesi gereken kazanımları aktarırken zamanı doğru kullanması ve bunu iyi değerlendirmesidir. Diğer bir boyut olan öğrenme-öğretme süreci günümüz teknolojik gelişmeleri takip etmesi açısından önemlidir. Çağımızın getirmiş olduğu yeniliklerle birlikte eğitimde de yenilikler ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin yönetim becerileri ile çağın gereklerini bütünleştirmesi, mesleki anlamda gelişmelerine katkı sağlamaktadır. Öğretmenin bu süreçte çağın gerekliliklerine ayak uydurması ve öğrenciye hitap edebilmesi, motivasyonu yüksek tutabilmesi için gereklidir. Sınıf yönetiminin boyutlarının birbirleri ile bağlantılı olduğu bir gerçektir (Töre ve Şen, 2022). İyi tasarlanmış bir sınıf düzeni de öğrenme öğretim sürecini etkilemektedir. Süreçte karanlık, havalandırılmamış ortam ve dikkat dağıtıcı uyarıcılar süreci olumsuz etkilemektedir (Demirtaş, 2009). İletişim boyutunda, öğretmenin öğrencisi ile kurduğu sözlü ve sözsüz iletişim sınıf yönetiminin gidişatını etkilemektedir. Etkili iletişim becerilerine sahip öğretmen hem öğrenci ile hem de veli ile sağlıklı bir ilişki kurabilmelidir. İletişimlerde olmazsa olmaz diğer bir durum kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak doğru iletişimi kurmasıdır (Pal vd., 2016). Bu bağlamda öğretmen öğrencinin yaşı, seviyesi ve bilişsel durumuna göre uygun bir dil kullanılmalıdır. İletişimde açık, anlaşılır ve sade bir dil kullanılması şarttır. Sınıf yönetiminin diğer boyutu davranış yönetimidir. Bu sürecin zor olduğu bir gerçektir. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının önüne geçilmesi, sınıf içerisinde belirlenen kurallar ile mümkündür. Etkili bir öğrenim için öğretmenin davranış yönetimine sahip olması, öğrencinin motivasyonunu olumlu etkileyecektir.

Sınıf yönetimi öğrencilerin sorumluluk duygusunun gelişimi, özdeğerlendirme yapabilmesi, davranış yönetimini kazanabilmesi açısından bir araçtır. Öğrenme ortamının hazırlanması, sürecin düzenlenmesi ve yönetilmesi öğretmenin görev alanındadır. Bu sebeple öğretmen sınıf yönetimiyle ilgili ilke ve kuramlara hâkim olmalıdır. (Aydın, 2013). Sınıf yönetimi etkili bir öğrenme ortamının oluşması için düzenlemelerin yapılması, öğrencilerin özgüven kazanarak kendilerini rahatça ifade edebilmelerinin sağlanması işidir (Cömert, 2023; Turan, 2006). Sınıfta öğretmen öğretim yaparken aynı zamanda iyi bir yönetici olmalıdır (Sarıtaş, 2003). Eğitimin kaliteli olabilmesi için öğretmenlerin eğitimcilik özellikleri kadar yöneticilik özelliklerinin de gelişmiş olması beklenmektedir (Başar, 2003).

Sınıf yönetimi, yapılan çalışmaların bir amaç doğrultusunda, planlı bir şekilde yürütülmesini ve öğrenciye mutlu bir öğrenme ortamını sağlayan bir beceridir (Sadık, 2002). Genel çerçevede sınıf yönetim becerisine sahip öğretmenlerin başarılı öğretmen olarak adlandırıldığı belirtilmektedir (Çelik, 2023; Demir, 2023). Bu açıdan öğretmenin iyi bir yönetim becerisine sahip olması ve kendini geliştirmesi kaçınılmazdır. Bunu başaran öğretmenler etkili bir süreç geçirmekte ve mesleğini en iyi şekilde sürdürmektedir (Nartgün ve Argon, 2018). Çünkü güçlü bir sınıf hâkimiyetine sahip öğretmen hem akademik hem de sosyal yönden öğrenciyi ileriye taşımaktadır. Sınıf yönetiminin sorumluluğu büyük oranda öğretmenlerdedir. Öğretmenlerin de yönetim becerilerinde mesleklerine adanmışlıklarının ve mesleki tükenmişliklerinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin mesleğine bağlı olması, öğrenciye sevgiyle yaklaşması ya da mesleğine karşı olumsuz tutum içinde olması sınıf yönetimi becerilerine etki edecektir.

Öğretmenlik mesleğine adanmışlık meslekte var olmaktan gurur duyma ve meslekte gelişime istekli olmanın bileşimi olarak tanımlanmıştır (Shukla, 2014). Mesleki adanmışlık, öğretmenin o mesleği benimsemesi ve elinden gelenin fazlasını yapma çabası içerisinde olmasıdır (Butucha, 2013). Mesleki adanmışlık kişinin yapmayı sevdiği bir meslek dalının içinde olmasıdır (Bülbül, 2021). Öğretmenlik mesleğinde adanmışlık öğretmenin öğrenci başarısını artırmak için gayret göstermesi ve mesleğini yapmaya istekli olmasıdır. Öğretmenlerin mesleğe adanmışlıklarını etkileyen üç unsur vardır. Bunlar; öğretmenlik alan hakimiyeti, teknolojik gelişmeleri takip edip hayatına uyarlayabilmesi, öğrencilere karşı sevgisidir (Fried, 2009). Öğretmenin alanında donanımlı olması, bunu yenilikleri takip ederek kendini geliştirmesiyle desteklemesi, ayrıca öğrencisini sevmesi, öğrencinin gelişimi için özveriyle yaklaşması mesleğini sevmesinde aracılık eder. Mesleğe adanmış öğretmenler öğrencileri için vakit harcamaktan çekinmez, öğrenci velileriyle de sürekli iletişim halindedirler (Butucha, 2013). Öğretmenlik mesleği için adanmışlık gerekliliktir külfet değildir (Day, 2000).

Öğretmenin mesleğine olan bağlılığı arttıkça mesleğinde de başarılı olması beklenir. (Zerenler, 2014). Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık ölçeğine göre öğretmenlik mesleğine adanmışlık, öğrencilere adanma, mesleğe bağlılık ve özverili çalışma olarak üç boyutta incelenmiştir. Mesleğe bağlılık boyutu; öğretmenin işini sevmesi kendisini ait hissetmesidir. Öğrencilere adanma boyutunda ise öğretmenin öğrencileri için zaman mekân sınırlaması olmadan elinden gelen gayreti göstermesidir. Öğretmenlerin meslekleriyle ilgili gelişmeleri takip ederek, mesleki anlamda kendini geliştirmesi adanmışlığın özverili çalışma boyutunu oluşturmaktadır (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018).

Mesleki adanmışlığın etkisi olduğu kadar mesleki tükenmişliğinde sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Mesleki tükenmişlik, insanların çalışma hayatında yaşadıkları psikolojik bir durumdur. Bu durum çalışma sürecinde ortaya çıkması, durumun bu koşullarda incelenmesi ve ona göre analiz edilmesi gerekmektedir (Işıkhana, 2017). Maslach ve Jackson (1981), tükenmişliğin kişinin iş yaşamında çok fazla isteklere maruz kalması ile fiziksel bitkinlik, zihinsel ve fiziksel yorgunluk kendini gösterdiğini belirtmektedirler. Tükenmişlik, yorgun veya bunalmış hissetmekten çok daha fazlasıdır ve ciddi depresyona yol açabilir. Bu nedenle yorgunluk, uyku sorunları ve odaklanma problemleri gibi uyarı işaretlerine karşı dikkatli olmak çok önemlidir. Tükenmiş öğretmenler normal görevleri tamamlamakta zorlanabilir ve işlerine odaklanmada zorluk yaşayabilirler. Uyku eksikliği bu semptomları daha da artırabilir. Depresyon ve kaygı; erken aşamalarda fark edilip en aza indirilmeli, göz ardı edilirse, öğretmen tükenmişliği yoğunlaşarak kaygı ve depresyon duygularına dönüşebilir. Bu konuda tükenmişlik belirtilerini üç boyutta toplandığı bunların; fiziksel, psikolojik ve davranışsal belirtiler olduğu tespit edilmiştir (Ardıç ve Polat, 2008). Mesleki tükenmişlik bireysel ve örgütten

kaynaklanan faktörlerden oluşmaktadır. Bu iki faktörden örgütsel faktörlerin kişinin tükenmişliğini bireysel faktörlere göre daha fazla etkilediği belirtilmektedir (Dalkılıç, 2014). Bireysel faktörlerden kaynaklanan meslekî tükenmişlik, tüm insanlarda görülme ihtimali olan bir durumdur. Fakat birtakım psikolojik özellikleri taşıyan insanlarda bu durumun yaşanma olasılığı daha fazladır. Örgütsel faktörler, mesleki tükenmişliğin ortaya çıkmasında önemli bir role sahiptir. İş yükü artan çalışmada tükenmişlik de artmaktadır. Potansiyelin üzerinde verilen iş yükü, kişiyi olumsuz yönde etkilemektedir (Bolat, 2011). Tükenmişliği etkileyen örgütsel faktörler; yöneticilerin tutumları, yöneticilerin iletişim şekilleri, kariyere yönelik uygulamaları, iş yerinin kültürü, iklimi ve çevre koşullarıdır (Özkalp ve Kirel, 2016). Okul yönetimi, çalışma arkadaşları veya velilerle yaşanan durumlar da öğretmenleri tükenmişliğe itebilir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik yaşamasında iş yükü, küçük yaş grupları ile ilgilenme ve zaman baskısı etkilidir (Rirolli ve Savicki, 2002). Bu durum öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerini olumsuz etkilemektedir.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlıklarının ve tükenmişliklerinin sınıf yönetim becerilerine etkisini araştırmaktır. Öğretmenlerin yaşlarının, cinsiyetlerinin, kıdemlerinin, çalıştıkları okulların bulunduğu yerin demografik değişkenlerinin, mesleki adanmışlıklarının ve tükenmişliklerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisi var mıdır, varsa sınıf yönetimi becerilerini ne yönde etkilemektedir?

Bunlara şu alt problemlerle cevap aranmaktadır;

1. Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlıkları cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki kıdemlerine ve çalıştığı okulun bölgesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Sınıf öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki kıdemlerine ve çalıştığı yere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri mesleki kıdemlerine, cinsiyetlerine, çalıştığı okulun bulunduğu yere ve yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlıkları sınıf yönetimi becerilerini etkilemekte midir?
5. Sınıf öğretmenlerinin mesleki tükenmişlikleri öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini etkilemekte midir?

Alt amaçlardan elde edilen bilgiler sonucunda araştırmanın amacına ulaşılması hedeflenmektedir. Araştırma konusunun alt amaçlar doğrultusunda değerlendirmesi yapılmıştır. Alt amaçlardan elde edilen bilgiler doğrultusunda bulgular, sonuç ve öneriler kısmı oluşturulmuştur.

Yöntem

Araştırmada korelasyonel (ilişkisel) tarama modeli kullanılmaktadır. Korelasyon modeli, araştırmada birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi hiçbir müdahalede bulunmadan incelemektir. Korelasyonel araştırmalarda amaç değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını veya yokluğunu, düzeyini belirlemektir (Büyüköztürk vd., 2021). Değişkenlerin birbirlerini değiştirme düzeylerinin bulunması amaçlanmaktadır (Karasar, 2020). Çalışmada evren tespit edilerek basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile örneklem grubu belirlenmiştir. Sınıf yönetim becerisi, tükenmişlik ve mesleğe adanmışlık için ayrı ayrı ölçekler uygulanmıştır. Örneklem grubuna uygulanan anketler SPSS 26 programı normallik ve doğrusallık testleri uygulanmıştır. Çoklu regresyon analizi ile çözümleme yapılmıştır. Örneklem grubunun demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla frekans ve yüzde gibi betimsel istatistiğe yer verilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Kayseri ilinde görev yapan 4123 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın hızlı ve kolay incelenmesi adına, evrenden örneklem alınma yoluna gidilmektedir. Basit tesadüfi örneklem yöntemi ile 358 sınıf öğretmenine uygulama yapılmıştır. Tablo 1’de öğretmenlerin demografik özelliklerine göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 1

Öğretmenlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	197	55,0
	Erkek	161	45,0
Yaş	20-30	69	19,3
	31-40	137	38,3
	41-50	86	24,0
	51 ve üzeri	66	18,4
	1-5	59	16,5
Mesleki Kıdem	6-10	70	19,6
	11-15	99	27,7
	16 yıl ve üzeri	130	36,3
Çalıştığınız Okulun Bulunduğu Yer	İl merkezi	129	36,0
	İlçe merkezi	164	45,8
	Köy	65	18,2
	Toplam	358	100%

Yukarıda gösterilen (Tablo 1) verilere göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 197'si (%55) kadın, 161'i (%45) erkektir. Öğretmenlerin 69'u (%19,3) 20-30 yaş, 137'si (%38,3) 31-40 yaş, 86'sı (%24) 41-50 yaş, 66'sı (%18,4) 51 ve üzeri yaş grubundadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemde 59'u (%16,5) 1-5 yıl, 70'i (%19,6) 6-10 yıl, 99'u (%27,7) 11-15 yıl, 130'i (%36,3) 16 yıl ve üzeridir. Çalışılan okulun bulunduğu yer 129'u (%36) il merkezi, 164'i (45,8) ilçe merkezi ve 65'i (18,2) köydedir.

Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada veriler için gerekli olan veri toplama araçları, demografik özellikleri belirlemek adına kişisel bilgi formu, Yüksel (2013) tarafından oluşturulan Ergen (2016) tarafından geliştirilen sınıf yönetimi becerileri ölçeği, İnce ve Şahin'in (2015) Türkçe'ye uyarladığı Maslach Tükenmişlik Envanteri- Eğitimci Formu ve Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen öğretmenlik mesleğine adanmışlık ölçeği kullanılmıştır.

Sınıf yönetimi becerileri ölçeği

Sınıf yönetimi becerileri ölçeği Yüksel (2013) tarafından hazırlanan ve Ergen (2016) tarafından geliştirilen öğretmenlerin sınıftaki yönetim becerilerini ölçmek adına geliştirdiği bir ölçektir. Ölçeğin alt boyutları; sınıfın fiziksel düzeni, öğrenme-öğretme süreci, iletişim, davranış yönetimi ve motivasyon şeklindedir. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla iç tutarlılık ve iki yarı güvenilirliği testleri uygulanmış ve ölçek güvenilir kabul edilmiştir. Ölçekte, 1-3. maddeler arası sınıfın fiziksel düzeni, 4-13. maddeler arası öğrenme-öğretme süreci, 14-23. maddeler iletişim, 24-29. maddeler davranış yönetimi ve 30-36. maddeler arası motivasyon ile ilgilidir. Bu alt boyutların maddeleri 5'li Likert tipinde ölçüm uygulanmaktadır. Buna göre 5'li Likert tipi dereceleme ölçeği (1.00-1.79 arası) "Hiçbir zaman", (1.80-2.59 arası) "Nadiren", (2.60-3.39 arası) "Ara sıra", (3.40-4.19) arası "Sık sık", (4.20-5.00) arası "Her zaman" şeklinde derecelendirilmiştir.

Maslach tükenmişlik ölçeği

Maslach ve Jackson tarafından hazırlanan Maslach Tükenmişlik Envanterini daha sonra eğitim dünyasına Maslach, Jackson ve Schwab uygun hale getirilerek Maslach Tükenmişlik Envanteri-Eğitimci Formu'nu oluşturmuştur. Bu formun İnce ve Şahin (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanma çalışması yapılmıştır.

Ölçek çalışma hayatında insanların buldukları ruh halini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmıştır. 22 maddeden oluşan ölçek, yedi basamaklı cevaplama şeklindedir. Ölçekte "Hiçbir zaman (0)", "Yılda bir kez (1)", "Ayda bir kez (2)", "Ayda birkaç kez (3)" ve "Haftada bir kez (4)", "Haftada birkaç kez (5)", "Her gün (6)" şeklinde derecelendirilme yapılmaktadır. Geçerlik güvenilirlik çalışmasında ölçeğin alt boyutları için Cronbach Alpha katsayısı kişisel başarı boyutu için 0.74, duygusal tükenme boyutu için 0.88 ve duyarsızlaşma boyutu için 0.78, olarak bulunmuştur. Maddelerin ayırt edici özelliği

sahip olduğu görülmüştür. Yapı geçerliliği için uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin kabul görür uyum düzeyinde olduğu görülmüştür.

Öğretmenlik mesleğine adanmışlık ölçeği

Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından hazırlanan ölçek 26 maddelik ölçekten açıklayıcı faktör analizi sonucunda 20 maddelik 3 boyutlu bir ölçek olarak ortaya çıkmıştır. Ölçek ile öğretmenlerden maddeleri 1-5 puan aralığında derecelendirmesi (Kesinlikle katılmıyorum '1', Katılmıyorum '2', Kararsızım '3', Katılıyorum '4', Kesinlikle katılıyorum '5') beklenilmektedir. Araştırmacılar tarafından ölçeğin güvenilirliği .90 olduğu sonucuna ulaşılmış olup bu veriye göre kullanılan ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir. Ölçekte 1-8. maddeler arası mesleğe bağlılık, 9-12. maddeler arası özverili çalışma ve 13-20. maddeler öğrencilere adanma faktörlerini kapsamaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın bu kısmında elde edilen veriler SPSS 26 programı kullanılmaktadır. Bu program ile normallik ve doğrusallık testleri yapılmıştır. Araştırma konusu gereği çoklu regresyon analizi ile değişkenler arası ilişki tespit edilmiştir. Verilerin ilk olarak normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Skewness ve Kurtosis katsayılarına bakılarak normallik durumu incelenmiştir. Kullanılan ölçeklerde değişkenlerin normal dağılım durumu tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2

Değişkenlere İlişkin Normal Dağılım Testi Sonuçları

	Değişkenler	Skewness	Kurtosis	Dağılım
Maslach Tükenmişlik Ölçeği	Duygusal Tükenme	0,359	-0,426	Normal
	Duyarsızlaşma	0,439	-0,391	Normal
	Düşük Kişisel Başarı Hissi	0,076	-0,970	Normal
Öğretmenlerin Mesleğinde Adanmışlık Ölçeği	Mesleki Bağlılık	-0,742	-0,390	Normal
	Özverili Çalışma	-0,847	-0,093	Normal
	Öğrencilere Adanma	-0,889	-0,133	Normal
Sınıf Yönetim Becerileri	Sınıfın Fiziksel Düzeni	-0,532	-0,695	Normal
	Öğrenme-Öğretme Süreci	-0,476	-0,810	Normal
	İletişim	-0,507	-0,945	Normal
	Davranış Yönetimi	-0,462	-0,667	Normal
	Motivasyon	-0,399	0,413	Normal

Tablo 2'de görüldüğü üzere tüm ölçeklerdeki değişkenler normal dağılım göstermektedir. Skewness ve Kurtosis değerlerine bakıldığında +1 ve -1 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle One Way Anova veya Independent Sample t testi yapılmıştır. Bu testler ile araştırmanın amacına cevap aranmaktadır.

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlık, mesleki tükenmişlik ve sınıf yönetimi becerilerine yönelik algılarının farklı değişkenler açısından değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular

Sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlık, mesleki tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisi ve yaş, cinsiyet, kıdem ve çalıştığı okulun bulunduğu yer değişkenlerine göre farklılıklarının varlığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara ayrıntılı bir şekilde araştırmada yer verilmiştir.

Tablo 3

Mesleki Adanmışlığın Değişkenlere Göre Elde Edilen Bulgular

Değişken	Boyutlar	Kategori	n	x	Ss	t	p	Fark
Cinsiyet	Mesleki	Kadın	197	3,95	1,05	0,07	0,003	Var
	Bağlılık	Erkek	161	3,59	1,22	0,1		
	Özverili	Kadın	197	3,9	1,03	0,07	0,076	Yok
	Çalışma	Erkek	161	3,69	1,19	0,09		
	Öğrencilere	Kadın	197	3,97	1,03	0,07	0,026	Var
	Adanma	Erkek	161	3,7	1,28	0,1		
Yaş	Mesleki	20-30	69	4,01	1,16	1,14	0,332	Yok
		31-40	137	3,74	1,19			
		41-50	86	3,79	1,08			
		51 ve üzeri	66	3,67	1,12			
	Özverili	20-30	69	3,97	1,05	0,98	0,403	Yok
		31-40	137	3,83	1,21			
		41-50	86	3,75	1			
		51 ve üzeri	66	3,66	1,1			
	Çalışma	20-30	69	3,98	1,13	0,96	0,412	Yok
		31-40	137	3,86	1,23			
		41-50	86	3,87	1,08			
		51 ve üzeri	66	3,65	1,11			
Mesleki Kıdem	Mesleki	1-5 (1)	59	4,22	0,95	3,45	0,02	1>2,3,4
		6-10 (2)	70	3,66	1,33			
		11-15 (3)	99	3,7	1,17			
		16 yıl ve üzeri (4)	130	3,74	1,06			
	Özverili	1-5 (1)	59	4,17	0,92	3,36	0,02	1>2,3
		6-10 (2)	70	3,58	1,32			
		11-15 (3)	99	3,72	1,22			
		16 yıl ve üzeri (4)	130	3,82	0,93			
	Çalışma	1-5 (1)	59	4,13	0,98	2,76	0,04	1>2
		6-10 (2)	70	3,57	1,41			
		11-15 (3)	99	3,79	1,21			
		16 yıl ve üzeri (4)	130	3,91	1			
Çalışılan okulun bulunduğu yer	Mesleki	İl merkezi	129	3,75	1,16	0,94	0,39	Yok
		İlçe merkezi	164	3,75	1,16			
		Köy	65	3,97	1,06			
	Özverili	İl merkezi	129	3,79	1,14	1,45	0,24	Yok
		İlçe merkezi	164	3,73	1,14			
		Köy	65	4,01	0,97			
	Öğrencilere	İl merkezi	129	3,82	1,2	1,1	0,33	Yok
		İlçe merkezi	164	3,79	1,17			
		Köy	65	4,04	1,02			

Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlığa yönelik değişkenlerde (yaş, çalıştığı okulun bulunduğu yer mesleki kıdem ve cinsiyet) Anova ve T testi yer almaktadır. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın sadece mesleğe bağlılık boyutunda olduğu ve burada da kadınların erkek öğretmenlere kıyasla mesleklerine daha çok bağlı olduğu görülmüştür. Yaş değişkenine göre bakıldığında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Mesleki kıdem değişkeni açısından incelendiğinde bütün alt boyutlarda anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Çalışılan okulun bulunduğu yere göre tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4

Mesleki Tükenmişliğin Değişkenlere Göre Elde Edilen Bulgular

Değişken	Boyutlar	Kategori	n	x	Ss	t	p	Fark
Cinsiyet	Duygusal Tükenme	Kadın	197	2,7	1,31	-0,77	0,44	Yok
		Erkek	161	2,81	1,46	-0,76		
	Duyarsızlaşma	Kadın	197	2,06	1,36	-2,01	0,03	Var
		Erkek	161	2,75	1,35	-2,02		
	Düşük Kişisel Başarı Düzeyi	Kadın	197	3,26	1,37	0,039	0,96	Yok
		Erkek	161	3,26	1,35	0,039		
Yaş	Duygusal Tükenme	20-30 (1)	69	2,34	1,3	2,81	0,039	2>1
		31-40 (2)	137	2,92	1,41			
		41-50 (3)	86	2,76	1,37			
		51 ve üzeri (4)	66	2,81	1,37			
	Duyarsızlaşma	20-30 (1)	69	1,93	1,32	1,07	0,361	Yok
		31-40 (2)	137	2,27	1,39			
		41-50 (3)	86	2,27	1,39			
		51 ve üzeri (4)	66	2,21	1,29			
	Düşük Kişisel Başarı Düzeyi	20-30 (1)	69	3,57	1,37	5,6	0,001	1>2 4>2
		31-40 (2)	137	2,98	1,34			
		41-50 (3)	86	3,13	1,38			
		51 ve üzeri (4)	66	3,67	1,22			
Mesleki Kıdem	Duygusal Tükenme	1-5 (1)	59	2,26	1,29	5,908	0,0006	2>1 2>4
		6-10 (2)	70	3,26	1,39			
		11-15 (3)	99	2,73	1,49			
		16 yıl ve üzeri (4)	130	2,71	1,25			
	Duyarsızlaşma	1-5 (1)	59	1,73	1,24	5,329	0,0013	2>1 4>1
		6-10 (2)	70	2,59	1,4			
		11-15 (3)	99	2,02	1,41			
		16 yıl ve üzeri (4)	130	2,32	1,29			
	Düşük Kişisel Başarı Düzeyi	1-5 (1)	59	3,68	1,33	2,968	0,032	1>2
		6-10 (2)	70	2,98	1,24			
		11-15 (3)	99	3,19	1,42			
		16 yıl ve üzeri (4)	130	3,28	1,35			
Çalışılan Okulun Bulunduğu Yer	Duygusal Tükenme	İl merkezi	129	2,88	1,39	1,22	0,3	Yok
		İlçe merkezi	164	2,72	1,37			
		Köy	65	2,56	1,41			
	Duyarsızlaşma	İl merkezi	129	2,36	1,2	1,91	0,15	Yok
		İlçe merkezi	164	2,15	1,41			
		Köy	65	1,97	1,51			
	Düşük Kişisel Başarı Düzeyi	İl merkezi	129	3,19	1,35	2,01	0,14	Yok
		İlçe merkezi	164	3,2	1,34			
		Köy	65	3,57	1,4			

Mesleki tükenmişliğe yönelik değişkenlerde (mesleki kıdem, yaş, cinsiyet ve çalıştığı kurumun bulunduğu yer) normallik testi sonucunda normal dağılım göstermesi sebebiyle Anova ve T testi kullanılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre mesleki tükenmişliğin alt boyutu olan duygusal tükenmede kadınların erkek öğretmenlere göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yaş değişkenine göre duygusal tükenmenin 31-40 yaş aralığında daha fazla olduğu, düşük kişisel başarı düzeyinin 41-50 yaş aralığında daha fazla görülmüştür. Mesleki kıdem bakımından duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyutlarında 6-10 yıllık öğretmenlerde daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir. Çalışılan yere göre bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 5

Sınıf Yönetim Becerilerinde Değişkenlere Göre Elde Edilen Bulgular

Değişken	Boyutlar	Kategori	n	x	Ss	t	p	Fark	
Cinsiyet	Sınıfın Fiziksel Düzeni	Kadın	197	4,15	0,83	0,06	0,113	Yok	
		Erkek	161	4,01	0,83	0,07			
	Öğrenme- Öğretme Süreci	Kadın	197	4,16	0,78	0,06	0,016	Var	
		Erkek	161	3,95	0,81	0,06			
	İletişim	Kadın	197	4,21	0,82	0,06	0,033	Var	
		Erkek	161	4,02	0,84	0,07			
	Davranış Yönetimi	Kadın	197	3,91	0,85	0,06	0,12	Yok	
		Erkek	161	3,77	0,81	0,06			
	Motivasyon	Kadın	197	3,94	0,41	0,03	0,02	Var	
		Erkek	161	3,84	0,44	0,03			
	Yaş	Sınıfın Fiziksel Düzeni	20-30 (1)	69	4,05	0,79	6,83	0,01	2>3 2>4
			31-40 (2)	137	4,31	0,77			
41-50 (3)			86	4,01	0,81				
51 ve üzeri (4)			66	3,78	0,92				
Öğrenme-Öğretme Süreci		20-30 (1)	69	4,11	0,79	3,49	0,01	2>4	
		31-40 (2)	137	4,2	0,81				
		41-50 (3)	86	3,99	0,74				
		51 ve üzeri (4)	66	3,84	0,84				
İletişim		20-30 (1)	69	4,13	0,8	4,46	0,01	2>4	
		31-40 (2)	137	4,28	0,81				
		41-50 (3)	86	4,09	0,8				
		51 ve üzeri (4)	66	3,84	0,88				
Davranış Yönetimi		20-30 (1)	69	3,92	0,79	3,32	0,02	2>3	
		31-40 (2)	137	3,98	0,85				
		41-50 (3)	86	3,7	0,85				
		51 ve üzeri (4)	66	3,67	0,77				
Motivasyon		20-30 (1)	69	3,92	0,4	2,64	0,03	3>4	
		31-40 (2)	137	3,96	0,42				
		41-50 (3)	86	3,87	0,44				
		51 ve üzeri (4)	66	3,79	0,42				
Mesleki Kıdem		Sınıfın Fiziksel Düzeni	1-5 (1)	59	59	4,14	0,62	0,6	Yok
			6-10 (2)	70	70	4,1			
			11-15 (3)	99	99	4,15			
			16 yıl ve üzeri (4)	130	130	4,01			
	Öğrenme-Öğretme Süreci	1-5 (1)	59	59	4,22	1,23	0,3	Yok	
		6-10 (2)	70	70	4,04				
		11-15 (3)	99	99	4,09				
		16 yıl ve üzeri (4)	130	130	3,99				
	İletişim	1-5 (1)	59	59	4,24	0,87	0,45	Yok	
		6-10 (2)	70	70	4,13				
		11-15 (3)	99	99	4,17				
		16 yıl ve üzeri (4)	130	130	4,04				
	Davranış Yönetimi	1-5 (1)	59	59	4,01	1,86	0,14	Yok	
		6-10 (2)	70	70	3,83				
		11-15 (3)	99	99	3,92				
		16 yıl ve üzeri (4)	130	130	3,73				
	Motivasyon	1-5 (1)	59	59	3,93	0,7	0,55	Yok	
		6-10 (2)	70	70	3,91				
		11-15 (3)	99	99	3,92				
		16 yıl ve üzeri (4)	130	130	3,86				

Tablo 5'in devamı

Çalışılan Okulun Bulunduğu Yer	Sınıfın Fiziksel Düzeni	İl merkezi (1)	129	4,06	0,82	0,56	0,57	Yok
Öğrenme-Öğretme Süreci	İletişim	İl merkezi (1)	129	3,99	0,84	0,96	0,38	Yok
		İlçe merkezi (2)	164	4,12	0,77			
		Köy (3)	65	4,07	0,79			
Davranış Yönetimi	Motivasyon	İl merkezi (1)	129	4,08	0,87	1,78	0,17	Yok
		İlçe merkezi (2)	164	4,14	0,81			
		Köy (3)	65	4,19	0,83			
Motivasyon	Motivasyon	İl merkezi (1)	129	3,75	0,92	4,44	0,01	3>1,2
		İlçe merkezi (2)	164	3,87	0,76			
		Köy (3)	65	3,98	0,82			
Motivasyon	Motivasyon	İl merkezi (1)	129	3,86	0,47	4,44	0,01	3>1,2
		İlçe merkezi (2)	164	3,87	0,41			
		Köy (3)	65	4,04	0,36			

Sınıf yönetim becerilerine yönelik değişkenlerde (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve çalıştığı okulun olduğu yer) Anova ve T testi uygulanmıştır. Çalışmada cinsiyet değişkenine göre sınıf yönetim becerilerinin alt boyutlarından öğrenme-öğretme süreci, motivasyon ve iletişimde anlamlı farklılık olduğu elde edilmiştir. Bu veriye göre kadınların erkeklere göre yönetim becerilerinin iletişim, motivasyon ve öğrenme öğretmen sürecinde daha yüksek beceri düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş değişkenine göre 31-40 yaş aralığının diğer yaş gruplarına göre bütün alt boyutlarda daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kıdeme göre bakıldığında alt boyutlarda anlamlı farklılık görülmemiştir. Çalışılan okulun bulunduğu yere göre bakıldığında motivasyon alt boyutunun köy öğretmenlerinin il ve ilçe öğretmenlerine göre daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Diğer alt boyutlarda herhangi bir anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlık ve tükenmişliklerin sınıf yönetimi becerileri etkisine yönelik bulgular

Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık ve mesleki tükenmişliklerinin sınıf yönetim becerilerine etkisini belirlemek amacıyla araştırmada çoklu regresyon analizine başvurulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6

Çoklu Regresyon Analizi

	B	SH	β	t	p	95.0% CI		Durbin-Watson	VIF	Tolerance
						alt sınır	üst sınır			
Sabit	2,1	0,2		14,0	0,0	1,8	2,4			
Mesleki Tükenmişlik	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	0,0	0,1	1.33	1.34	.743
Mesleki Adanmışlık	0,5	0,0	0,8	20,9	0,0	0,4	0,5		1.34	.743

R= .785 R²= .617 F= 285.664 p< .05

Tablo 6 incelediğinde mesleki tükenmişlik ile sınıf yönetim becerileri arasında (B=0.02; β = 0.02; p=.41) pozitif yönde fakat çok az düzeyde bir bağlantı olduğu görülmektedir. Mesleki adanmışlık ile sınıf yönetim becerileri arasında (B=0.47; β = 0.798; p=.00) pozitif yönde yüksek düzeyde ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Durbin-Watson istatistiği hata terimleri arasında korelasyon olup olmadığı, 1.338 olarak bulunan hata terim değerinin 1-3 arasında olması regresyon analizinin gerçekleştirilebileceği görülmektedir. Tolerance (T=.743) değerinin 0.2'den büyük olduğu ve VIF (VIF=1.346) değerinin 10'dan az olması yine regresyon analizinin gerçekleştirilebileceği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık alt boyutlarından mesleğe bağlılık ve öğrencilere adanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre kadınlarda erkeklere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan başka çalışmalarda bu sonucu destekleyici şekilde kadınların erkeklere oranla mesleğe bağlanmanın daha fazla görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Süral, 2013; Uştu, 2014). Bu durumun kadınların duygusal yönlerinin ağır basmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Mesleğe adanmışlığın diğer bir alt boyutu olan özverili çalışmada kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Mesleğe adanmışlıkta yaş değişkeni açısından da anlamlı farklılık yoktur. Mesleki kıdem değişkenine bakıldığında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Mesleki kıdem değişkeninde, mesleki adanmışlık alt boyutlarından mesleki bağlılıkta 1-5 yıl aralığında çalışanların diğer yıllara göre daha fazla düzeyde, özverili çalışma alt boyutunda yine 1-5 yıl aralığının 6-10 ve 11-15 yıl aralığında çalışanlara göre daha yüksek düzeyde ve öğrencilere adanmışlık düzeyinin 1-5 yıl aralığında kıdeme sahip öğretmenlerin 6-10 yıl aralığında çalışanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan diğer araştırmalarda (Ergen, 2016; Şen, 2021) ulaşılan sonuçlar çalışmamızın mesleki kıdemler arasında anlamlı farklılıkların olduğu sonucunu desteklemektedir. Çalışılan okulun bulunduğu yere göre değişkeninde herhangi anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada mesleki adanmışlıkta mesleki bağlılık ile sınıf yönetim becerilerinin tüm boyutları ile pozitif taraflı bir bağlantı bulunmaktadır. Mesleki bağlılık arttıkça sınıf yönetim becerilerini artırma çabası içerisinde bulunduğu söylenebilir. Özverili çalışma ve öğrencilere adanma boyutlarında da aynı şekilde sınıf yönetim becerileri arasında pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gümüş (2023) ve Nur (2012) çalışmalarında yine aynı şekilde öğretmenlerin mesleğe bağlılıklarının sınıf yönetim becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Karaman (2008), çalışmasında öğretmenlerin %80'ninin mesleğini severek yaptığı ve bunun sınıf yönetim becerisini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamızda ve diğer araştırmalarda elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin mesleki adanmışlıkları arttıkça sınıf yönetim becerilerinin de pozitif yönde arttığını göstermektedir.

Çalışmada, sınıf yönetim becerilerinin alt boyutları çeşitli değişkenlere göre incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre sınıfın fiziksel düzeninde ve davranış yönetiminde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuçları elde eden birden fazla çalışmaya rastlanıldığı tespit edilmektedir (Nur, 2012; İpek, 2015; Toran ve Akkuş, 2016; Yıldırım, 2016; Özçelik, 2019; Yaman, 2019). Bu çalışmada sınıf yönetimi becerilerinin bazı alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuş. Öğrenme-öğretme süreci, iletişim ve motivasyon boyutlarında, kadınların erkeklere göre daha fazla beceriye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Alanyazında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıkların olduğu çalışmalarda bulunmaktadır. Bu konuda kadınların daha etkin ve iletişime açık olması, sınıf öğretmenliği mesleğine kadınların daha istekli olması ve yatkın olması ile ilgili olduğu söylenebilir (Olivier ve Williams, 2005). Yaş değişkenine göre bakıldığında sınıf yönetim becerilerinin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Genel anlamda 31-40 yaş grubunun tüm alt boyutlarda ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu yaş grubunun daha etkin olması hem fiziksel ve hem de sosyal açıdan faal olmalarından kaynaklı olabilir. Bu durum 20-30 yaş grubu için de söylenebilir; fakat oturmuş bir düzenlerinin olmamasından dolayı bu yaş grubunun sınıf yönetim becerisi sergileyemedikleri söylenebilir. İlgar (2007) çalışmasında 41 yaş ve üzeri grupta anlamlı farklılığın olduğu sonucunu bulmuştur. Mesleki kıdem değişkenine göre yapılan çalışmada alt boyutların hiçbirinde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Fakat Gümüş (2023) çalışmasında 21 yıl ve üzeri kıdemdeki öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinin daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur. Nur (2012) çalışmasında 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin daha etkin sınıf yönetim becerisine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durumun değişkenlik göstermesinden anlaşılacağı üzere sınıf yönetim becerisinin kıdeme bağlı bir durum olmadığı söylenebilir. Çalışılan okulun bulunduğu yere göre sınıf yönetim becerileri alt boyutlarında motivasyon dışında diğerlerinde herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Motivasyon konusunda köyde çalışan öğretmenlerin daha motive oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yerlerde çalışanlarla anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Motivasyonun köyde çalışan öğretmenlerde fazla olmasında öğrenci sayılarının, yaş kavramının ve sosyo-kültürel farklılıkların etkisi vardır.

Araştırmada mesleki tükenmişlik alt boyutlarına bakıldığında, duygusal tükenme arttıkça öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinde azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duyarsızlaşma boyutuna bakıldığında, yine aynı şekilde öğretmenlerin duyarsızlaşma düzeyinde artışın sınıf yönetim becerilerini negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Düşük kişisel başarı düzeyi boyutunda, pozitif yönde fakat düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyinin artması ile sınıfa olan ilgi ve hâkimiyetin zayıfladığı söylenebilir. Sınıf yönetim beceri düzeylerinde düşüşün önemli sebeplerinden biri olarak mesleki tükenmişliği söylememiz mümkündür. Sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin veriler neticesinde negatif yönde olduğu söylenebilir.

Mesleki tükenmişliğin alt boyutları çeşitli değişkenlere göre incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre duygusal tükenme ve düşük kişisel başarı düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duyarsızlaşma alt boyutunda erkek öğretmenlerin kadınlara göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı tespit edilmiştir. Farklı araştırma sonuçlarında da (Erdemoğlu Şahin, 2007; Cinay, 2015; Tunaboşlu, 2015; Yıldırım, 2016) mesleki tükenmişliğin alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Koralay (2014) çalışmasında erkek öğretmenlerin düşük kişisel başarı hissini daha fazla yaşadığı sonucuna varmıştır. Yine diğer bir çalışmada Şahin, (2008) duygusal tükenmede bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha fazla tükenme yaşadığı sonucuna varmıştır. Buradan yola çıkarak bazı çalışmalarda cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmazken bazı çalışmalarda anlamlı farklılıkların olduğu boyutlar tespit edilmiştir. Mesleki tükenmişlikte yaş değişkenine göre 31-40 yaş grubunda diğer yaş gruplarına göre daha fazla tükenmişlik görüldüğü tespit edilmiştir. Mesleki kıdem değişkenine göre duygusal tükenme alt boyutunda 6-10 yıl kıdemdeki öğretmenlerde daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı düzeyi 6-10 yıl ve 16 yıl üzeri çalışanlarda daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada mesleki tükenmişliğin alt boyutları ile mesleki adanmışlığın alt boyutları karşılaştırılmıştır. Mesleki bağlılık arttıkça duygusal tükenme ve duyarsızlaşma azalmaktadır ve mesleki bağlılık ile düşük kişisel başarı düzeyi arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özverili çalışma ile duygusal tükenme ve duyarsızlaşma arasında yine negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere adanma boyutunda yine aynı şekilde duyarsızlaşmada ve duygusal tükenmede negatif yönlü ve orta seviyede bir bağlantı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu çalışma ile aynı doğrultuda Çoban'ın (2020) araştırmasında da öğretmenlerin mesleki adanmışlıkları arttıkça tersi yönde mesleki tükenmişliklerin azaldığı sonucuna varılmıştır.

Mesleki adanmışlığın sınıf yönetim becerisinde pozitif yönde bir etkisi var iken mesleki tükenmişliğin sınıf yönetim becerisini negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırmada ve yapılan alanyazın taramasında öğretmenlerin mesleğine karşı adanmışlık duygusu içerisinde olması o mesleği hakkıyla yerine getirme çabası içerisine girdiği görülmektedir. Adanmışlık duygusu ile kendini yenileme ve geliştirmeye yönelik tüm faaliyetlere katılım öğretmenin sınıf yönetim kabiliyetini olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir (Pavlidou vd., 2020). Bunun dışında araştırmada öğretmenler çeşitli nedenler dahilinde tükenmişlik yaşadığı ve bu nedenle mesleğe karşı duyarsızlaşma ile sınıf yönetimi konusunda geriye düştükleri söylenebilir.

Yapılan çalışmalar sonucunda şu önerilerde bulunulabilir: Araştırma farklı illerde görev yapan örnekleme grubu üzerinde yapılabilir. Sınıf yönetim becerileri konusunda sınıf öğretmenleri dışında diğer branş öğretmenleri de örneklem grubuna dahil edilerek araştırma yapılabilir. Bu konuda okul idarelerinin de görüşleri alınabilir. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri mesleki adanmışlık ve mesleki tükenmişlik bağlamında ele alınmıştır. Sınıf yönetim becerilerini etkileyen farklı değişkenler üzerinde de araştırmaların yapılması önerilir. Araştırma nicel veri yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu konuyu daha fazla irdelemek adına nitel araştırma yönteminden faydalanılarak araştırmaya farklı bir boyut katılabilir (Organ, 1997). Öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerini etkileyen mesleki tükenmişliğin sebepleri ve çözüm yolları üzerine çalışmalar yapılabilir.

Yazar Katkı Oranı

Çalışmada yazarların katkı oranları eşittir.

Çatışma Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akboğa, K. (2023). *İlköğretim öğretmenlerinde mesleki tükenmişlik ve yaşam doyumu* (Tez No. 813360) [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ardıç, K. ve Polatçı S. (2008). Tükenmişlik sendromu akademisyenler üzerinde bir çalışma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (10), 69-96.
- Aydın, A. (2013). *Sınıf yönetimi*. (16. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balat, G. U. (2013). *Sınıf yönetimi kavramı ve sınıf yönetimi modelleri*. Eğiten Kitap
- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.
- Bolat, O. (2011). İş yükü, iş kontrolü ve tükenmişlik ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(2), 87-101.
- Butucha, K. G. (2013). Teachers' perceived commitment as measured by age, gender and school type. *Greener Journal of Educational Research*, 3(8), 363-372. <https://doi.org/10.15580/GJER.2013.8.080913830>
- Bülbül, M. (2021) *Öğretmenlik mesleğine adanmışlığı belirleyen faktörler ve yapılandırmacı öğrenme ortamıyla ilişkisi* (Tez No. 665020) [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (30. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cömert, T. T. (2023). *Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile işe angaje olma düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 817970) [Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Cinay, F. (2015). *İlkokul öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki* (Tez No. 388856) [Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çelik, H. (2023). *Öğretmen mesleki tükenmişlik modeli: psikolojik esneklik, yaşamda anlam ve işe bağlılığın rolü* (Tez No. 809221) [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çoban, M. F. (2020). *İmam hatip liseleri meslek dersleri öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Balıkesir Örneği)* (Tez No. 633106) [Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dalkılıç, O. S. (2014). *Çalışma hayatında tükenmişlik sendromu: Tükenmişlikle mücadele teknikleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Day, C. (2000). *Developing teachers: The challenges of lifelong learning*. Flamer.
- Demir, T. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile öz liderlik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 816011) [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirtaş, H. (2009). Sınıf yönetiminin temelleri. H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.
- Erdemoğlu Şahin, D. (2007). *Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri* (Tez No. 190958) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ergen, Y. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri, akademik iyimserlikleri ve mesleki bağlılıkları arasındaki ilişki (Malatya İli Örneği)* (Tez No. 429309) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Fried, R. L. (2009). *The passionate teacher: A practical guide*. Beacon Press.

- Genç, S. Z. (2005). Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Meselemiz. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 86-99.
- Gümüş, H. (2023). *Öğretmenlerin mental iyi oluş düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 838072) [Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gündüz, F. (2004). *Yatılı ilköğretim bölge okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri (Diyarbakır örneği)* (Tez No. 206041) [Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Işıkhani, V. (2017). *Stres yönetimi tükenmişlikten mutluluğa*. Nika Yayınevi.
- İnce, N., ve Şahin, A., (2015). Maslach Tükenmişlik Envanteri-Eğitimci Formunu Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), 385-399. <https://doi.org/10.21031/epod.97301>
- Karaman, N. (2008). *Öğretmenlerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri nelerdir?* [Yüksek lisans dönem projesi], Trakya Üniversitesi.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kayabaşı, Y. (2009). *Sınıf yönetimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Koralay, F. (2014). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri* (Tez No. 381139) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kozikoğlu, İ. ve Senemoğlu, N. (2018). Öğretmenlik mesleğine adanmışlık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2614-2625. <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i4.5389>
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2(2), 99-113. <https://doi.org/doi.org/10.1002/job.4030020205>
- Nartgün, Ş. S., & Argon, T. (2018). Developing primary school teachers' classroom management skills. *International Journal on Lifelong Education and Leadership*, 4(1). 29 – 35.
- Nur, İ. (2012). *Anaokullarında örgüt iklimi ile öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Malatya ili örneği)* (Tez No. 314232) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Olivier, M., & Williams, E. (2005). Teaching the mentally handicapped child: Challenges teachers are facing. *The International Journal of Special Education*, 20(2), 19-31.
- Organ, D.W. (1997). Organizational citizenship behavior: It's construct clean-up time. *Human Performance*, 10(2), 85-97.
- Özkalp, E., ve Kirel, Ç. (2016). *Örgütsel davranış*. Ekin Yayıncılık.
- Pal, N., Halder, S., & Guha, A. (2016). Study on Communication Barriers in the Classroom: A Teacher's Perspective. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 6(1), 103-118.
- Pavlidou, K., Alevriadou, A., & Antoniou, A. S. (2020). Professional burnout in general and special education teachers: the role of interpersonal coping strategies, *European Journal of Special Needs Education*, 37(2), 191-205 <https://doi.org/10.1080/08856257.2020.1857931>
- Riulli, L., & Savicki, V. (2002). Optimism and coping as moderators of the relationship between chronic stress and burnout. *Psychological Reporting*, 92(1), 1215-1226. <https://doi.org/10.2466/pr0.2003.92.3c.1215>
- Sadık, F. (2002). İlköğretim 1.Aşama sınıf öğretmenlerinin sınıfta gözlemledikleri problem davranışlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(10), 1-2.

- Sarıçoban, A. (2005). Classroom management skills of the language teachers. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(1), 1-11.
- Sarıtaş, M. (2003). Sınıf yönetimi ve disiplini ile ilgili kurallar geliştirme. L. Küçükahmet (Editör). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Nobel Akademik Yayınları.
- Senemoğlu N. (2003) "Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları, Sorunları, Öneriler.," *Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Ulusal Sempozyum, Sivas*.
- Shukla, S. (2014). Teaching competency, professional commitment and job satisfaction-a study of primary school teachers. *Journal of Research and Method in Education*, 4(3), 44-64. <https://doi.org/10.9790/7388-04324464>
- Süral, S. (2013). *İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin öğretme stilleri, sınıf yönetimi yaklaşımları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki* (Tez No. 349520) [Doktora tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, Ş. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri* (Tez No. 230225) [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şen, F. M. (2021). *Öğretmenlerin iş yaşam dengesi ile mesleki bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 685802) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Töre, E. ve Şen, F. M. (2022). Öğretmenlerin iş yaşam dengesi ile mesleki bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 5(1), 55-74. <https://doi.org/10.55150/apjec.1061953>
- Tunaboşlu, M. (2015). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri* (Tez No. 417649) [Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Turan, S. (2006). *Sınıf yönetimi*. Pegem Akademik Yayıncılık.
- Uştu, H. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki bağlılık, işten ayrılma niyeti ve sosyodemografik özelliklerinin örgütsel bağlılığı yordama düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 370510) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, U. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ile sınıf yönetimi arasındaki ilişki* (Tez No. 432605) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zerenler, M. (2014). *Çalışma hayatında psikolojik sermaye, mesleki bağlılık ve kariyer planlaması* (1. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.